

การปลูกถั่วลิสงเพื่อการค้า

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จังหวัดสกลนคร ตู๊ ปณ.21 ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร 47000 โทร. 0-4274-7589

การทำผลิตภัณฑ์ถั่วทอดสมุนไพร

รายการ	จำนวนเงิน(บาท)
เมล็ดถั่วลิสง 6 กิโลกรัม	480
น้ำมันพืช	50
ใบมะกรูด	5
เกลือ	2
แรงงาน	200
เชื้อเพลิง, ไฟฟ้า, น้ำ, ซ่อมบำรุง ฯลฯ	50
บรรจุภัณฑ์	40
ต้นทุนการผลิต	827
รายได้	1,200
กำไร	327

การปลูกถั่วลิสง 1 ไร่ ได้ฝักสด 870 กิโลกรัม ฝักแห้ง 440 กิโลกรัม เมล็ดถั่วลิสง 264 กิโลกรัม นำไปแปรรูปเป็นถั่วทอดสมุนไพร

สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร 52,800 บาท ได้กำไรสุทธิ 14,388 บาท เกษตรกร 1 ครอบครัว ดูแลได้ 3 ไร่ ปลูกได้ 3 รอบ(ต้นฝน ปลายฝนและ ฤดูแล้ง) คิดเป็นรายได้ทั้งหมด 475,200 บาท กำไรรวม 129,492 บาทต่อปี

ความเป็นมา

ถั่วลิสงพันธุ์ขอนแก่น 6 เป็นพันธุ์ หลังร่วมมือกับสถาบันวิจัยพืชวนานาชาติ เขตร้อยกิ่ง แห่งแล้ง(ICRSAI) ประเทศอินเดีย พัฒนาพันธุ์ใหม่ เมล็ดโต ฝักยาว อายุเก็บเกี่ยวฝักแห้ง 120 วัน เส้นลายเมล็ดยาว ลอกเยื่อหุ้มเมล็ดง่าย ใช้ได้ทั้งถั่ว เมล็ดและถั่วต้มรสชาติดีลายบนเปลือกฝักและจะงอยฝักเห็นได้ชัดเจน เยื่อหุ้ม เมล็ดสีชมพู ผลผลิตฝักแห้งในฤดูแล้ง 440 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตฝักสด 870 กิโลกรัมต่อไร่

แหล่งปลูก

สภาพพื้นที่

ควรเป็นพื้นที่ดอนหรือที่ลุ่มไม่มีน้ำขัง ความลาดเอียงไม่เกิน 5 %

ลักษณะดิน

ถั่วลิสงเจริญเติบโตได้ดีในดินร่วน ดินร่วนปนทราย หรือดินมีค่าความเป็น กรดเป็นด่าง อยู่ที่ระดับ 5.5-7.0 ร่วนปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีระดับหน้าดินลึกประมาณ 30 เซนติเมตร

สภาพภูมิอากาศ

อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตเฉลี่ย 30 °C ปริมาณน้ำฝนกระจายสม่ำเสมอ 1,000-1,500 มิลลิเมตรต่อปี มีแสงแดดจัด

การปลูก

การปลูกในฤดูแล้ง(หลังนา)

ปลูกหลังนาประมาณเดือนธันวาคม โดยอาศัยความชื้นในดินและไม่มีการให้น้ำนั้น คือต้องมีระดับน้ำใต้ดินอยู่ตื้นและมีปริมาณพอต่อการเจริญเติบโต การเตรียมดินจะทำหลายครั้ง เพื่อให้หน้าดินละเอียดและเหมาะแก่การแทงเข็มของถั่วลิสง

ผลตอบแทนฝักสด

- ผลผลิตเฉลี่ย	870 กิโลกรัมต่อไร่
- ราคาขายได้	25 บาท/กิโลกรัม
- รายได้รวม	21,750 บาท/ไร่
- กำไร	11,200 บาท/ไร่

เกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในการปลูกถั่วลิสง พันธุ์ขอนแก่น6

นายประยัต ยะพลหา
99 ม.6 บ.โนนเจริญ
ต.นาตาล อ.ต่างอย จ.สกลนคร

โดยได้นำความรู้ที่ได้ไปปรับวิธีการปลูก
ในพื้นที่ของตนเอง จนประสบผลสำเร็จได้
เป็นอย่างดี

แมลงและการป้องกันกำจัด

แมลงที่ทำให้ความเสียหายรุนแรงสำหรับถั่วลิสงได้แก่

เสี้ยนดินและปลวก ฟันด้วยสารฆ่าแมลงคลอร์ไพริฟอส(ลอสแบน 40EC)พ่นระหว่างแถวเมื่อถั่วลิสงแทงเข็มและพ่นหลังจากนั้น 2 สัปดาห์ หรืออาจใช้คาร์โบฟูราน(ฟูราดาน3%G)โรยพร้อมกับปุ๋ยข้างแถวถั่ว หลังกำจัดวัชพืชหรืออายุ 30-35 วัน

ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนการปลูกถั่วลิสงขอนแก่น6

รายการ	จำนวนเงิน (บาท/ไร่)
1. ไถตะ+ไถแปร+ยกร่อง (400+500)	900
2.ค่าเมล็ดพันธุ์ (30x40)	1,200
3. ค่าปุ๋ย,ยิปซัม (550+1600)	2,150
4. ให้น้ำ (6x300)	1,800
5.ค่าสารเคมี	300
6. ค่ากำจัดวัชพืช,ใส่ปุ๋ย (4x300)	1,200
7. ค่าจ้างแรงงานปลูก (3x300)	900
8.ค่าเก็บเกี่ยว (7x300)	2,100
รวม	10,550

วิธีการปลูก

ปลูกด้วยเมล็ดที่มีความงอกไม่ต่ำกว่า 70 % อัตรา 17-18 กิโลกรัมต่อไร่ ควรกะเพาะเมล็ดแล้วปลูกภายใน 1 เดือน ระยะปลูก 50x20 เซนติเมตร ปลูกในหลุมลึก 5-8 เซนติเมตร จำนวน 2-3 ต้นต่อหลุม คราดหน้าดินหลังปลูกให้สม่ำเสมอ เพื่อช่วยให้เมล็ดงอกดีขึ้น

การดูแลรักษา

การใส่ปุ๋ย

ถ้าดินเป็นกรด pHต่ำกว่า 5.5ควรใส่ปูนขาวปรับสภาพดินก่อน ถ้าเป็นดินทรายใช้ปูนขาวอัตรา 100-105 กิโลกรัมต่อไร่และดินเหนียวอัตรา 200-250 กิโลกรัมต่อไร่ใส่ก่อนปลูก 1-2 สัปดาห์แล้วพรวนดินกลบ ปูนขาวนอกจากจะปรับสภาพดิน

แล้ว จะช่วยให้ธาตุแคลเซียม ซึ่งทำให้ถั่วลิสงมีเมล็ดโตและสมบูรณ์ หรืออาจใช้ยิปซั่มเป็นแหล่งให้ธาตุแคลเซียมก็ได้ในอัตรา 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยใส่ข้างแถวปลูกในระยะที่ถั่วจะลงเข็ม(40-45วันหลังงอก)

การใส่ปุ๋ยสูตร 12-24-12 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ใส่เมื่อถั่วลิสง อายุ 10-15 วันหลังงอกโดยโรยข้างแถวแล้วพรวนดินกลบโคนต้น

การให้น้ำ

การปลูกในฤดูแล้ง ควรให้น้ำตามร่องทันทีหลังปลูกจนเต็มสันร่อง เพื่อให้ถั่วลิสงงอกสม่ำเสมอ ควรให้น้ำทุก 7 วัน ในเดือนแรก หลังจากนั้นให้น้ำทุก 10 วัน สูงถึงระดับเศษ 3 ส่วน 4 ของความลึกร่องน้ำ แล้วหยุดปล่อยน้ำ ต้องไม่ให้ถั่วลิสงขาดน้ำ ช่วงอายุ 30-60 วันหลังงอก ซึ่งเป็นระยะที่อยู่ในช่วงแทงเข็มสร้างฝักและเมล็ด

โรคใบจุด

สาเหตุ : เชื้อรา *Cercospora arachidicola*; *Cercosporidium personatum*

ลักษณะอาการ แผลเป็นจุดสีดำหรือสีน้ำตาล ขนาด 1-8 มิลลิเมตร ขอบแผลอาจมีวงสีเหลืองล้อมรอบ ระยะแรกพบที่ใบล่าง ต่อมาจะลุกลามสู่ใบบน อาการรุนแรงทำให้ใบเหลือง ขอบใบบิดเบี้ยวไหมแห้งดำ และร่วงก่อนกำหนด พบโรคทุกแหล่งปลูก สปอร์ปลิวไปตามลมและน้ำ แพร่กระจายโดยนกและแมลง โดยทั่วไประบาดร่วมกับโรคราสนิม

การป้องกันและกำจัด

- ควรเลี่ยงการปลูกตอนช่วงกลางหรือปลายฤดูฝน เพราะเป็นช่วงที่มักมีการระบาดของโรคราสนิม
- ใช้สารเคมี คือ คลอโรธาโลนิล แมนโคเซบ
- พยายามทำลายซากพืชที่เป็นโรคให้หมดหลังการเก็บเกี่ยว

โรคโคนขาวหรือลำต้นเน่า

สาเหตุ : เชื้อรา *Sclerotium rolfsii*

ลักษณะอาการ ยอด กิ่ง และลำต้นถั่วลิสงเหี่ยวยุบเป็นหย่อม ๆ พบแผลเน่าที่ส่วนสัมผัสกับผิวดิน บริเวณที่ถูกทำลายจะมีเส้นใยสีขาว รวมทั้งมีเม็ดสเคลอโรเทียของเชื้อราที่มีลักษณะคล้ายเมล็ดฝักกาด โดยเฉพาะในพื้นที่มีปลูกลูกพีชแน่นเกินไปและปลูกลำต้นที่เดิม พบพืชเป็นโรคในช่วงหลังจากติดฝักถึงเก็บเกี่ยว

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในฤดูฝน สภาพที่มีความชื้นสูง หรือมีฝนตกติดต่อกัน 3-5 วัน

การป้องกันกำจัด

1. ถอนต้นที่เป็นโรคตั้งแต่เริ่มแสดงอาการ เผาทำลายนอกแปลงปลูก
2. ไม่ให้น้ำท่วมขังในแปลงปลูก ช่วงหลังติดฝักถึงเก็บเกี่ยว

การพรวนดิน

พรวนดินข้างแถวถั่วลิสงหลังออกดอก และก่อนแทงเข็ม หรือช่วงอายุ 30-40 วันหลังออก เพื่อปรับหน้าดินให้เหมาะสมต่อการแทงเข็มและสร้างฝัก ไม่ควรพรวนดินกลบกิ่งแรก เพราะจะทำให้การออกดอกและการติดฝักลดลง

การเก็บเกี่ยว

ในกรณีเก็บถั่วลิสงฝักแห้ง เก็บเกี่ยวตามอายุ 120 วัน หรือเมื่อสีเปลือกฝักด้านในเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำมากกว่า 60 % โดยสุ่มถอนต้นถั่วลิสง 1 ต้นต่อจุดสำรวจ 10 จุดต่อไร่ ถอนหรือใช้จอบขุด ในขณะที่ดินมีความชื้น ระวางอย่าให้ฝักถั่วเกิดรอยแผล ปลิดฝักด้วยมือหรือเครื่องปลิด ร่อนดินออก แล้วคัดฝักเสีย ฝักเน่า ฝักเป็นแผลออกทิ้ง ตากถั่วลิสงฝักแห้งบนตะแกรงตาข่าย แคร่ หรือผ้าใบ อย่านำฝักสัมผัสพื้นดิน กองถั่วหนาไม่เกิน 5 เซนติเมตร พลิกกลับกองถั่ววันละ 2-3 ครั้ง เพื่อให้ฝักแห้งสม่ำเสมอทั่วทั้งกอง ในช่วงที่แดดจัดใช้เวลาตากประมาณ 3-5 วัน ทำให้ความชื้นลดลงต่ำกว่า 9 % หลังจากปลิดฝักถั่วแล้ว ต้นถั่วสามารถใช้เลี้ยงสัตว์ หรือไถกลบบำรุงดิน ทำให้พืชที่ปลูกตาม มีการเจริญเติบโต และทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

โรคที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

โรคโคนเน่า

สาเหตุ : เชื้อรา *Aspergillus niger*

ลักษณะอาการ ต้นเหี่ยวเหลือง ยุบตัว โคนต้นเป็นแผลสีน้ำตาล พบกลุ่มสปอร์สีดำปกคลุมบริเวณแผล เมื่อถอนขึ้นมาส่วนลำต้นจะขาดจากส่วนราก พบโรคทุกแหล่งและทุกฤดูปลูก เชื้อราติดไปกับเมล็ดและอาศัยอยู่ในดิน

ช่วงเวลาระบาด ระบาดรุนแรงในช่วงระยะกล้า อายุ 7-28 วัน เมื่อฝนทิ้งช่วงประมาณ 7 วัน แล้วมีฝนตก

การป้องกันกำจัด

1. ไม่เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้นานเกิน 6 เดือน เพราะจะทำให้ต้นกล้าเป็นโรครุนแรง
2. เก็บเกี่ยวถั่วลิสงตามอายุของพันธุ์
3. คลุกเมล็ดก่อนปลูกด้วยสารป้องกันกำจัดโรคพืช

โรคราสนิม

สาเหตุ : เชื้อรา *Puccinia arachidis*

ลักษณะอาการ แผลเป็นตุ่มสีน้ำตาลเข้ม ขนาดเท่าหัวเข็มหมุด กระจายทั่วไปบนใบต่อมาแผลจะแตก พบสปอร์ของเชื้อราสีน้ำตาลคล้ายสนิมจำนวนมากบริเวณปากแผลสปอร์ปลิวไปตามลมและใบ แพร่กระจายโดยนกและแมลง โดยทั่วไประบาดร่วมกับโรคใบจุด

ช่วงเวลาระบาด

ระบาดรุนแรงในฤดูฝนโดยเฉพาะในสภาพที่มีฝนตกติดต่อกัน 6-7 วัน

การป้องกันกำจัด

1. เฝ้าทำลายเศษซากพืชที่เป็นโรคหลังเก็บเกี่ยว
2. ปลูกพืชหมุนเวียน เช่น ถั่วเหลือง ถั่วเขียว และข้าวฟ่าง
3. พ่นสารป้องกันกำจัดโรคพืช

